

Crítica

Amarats d'Auster

EDUARD MOLNER

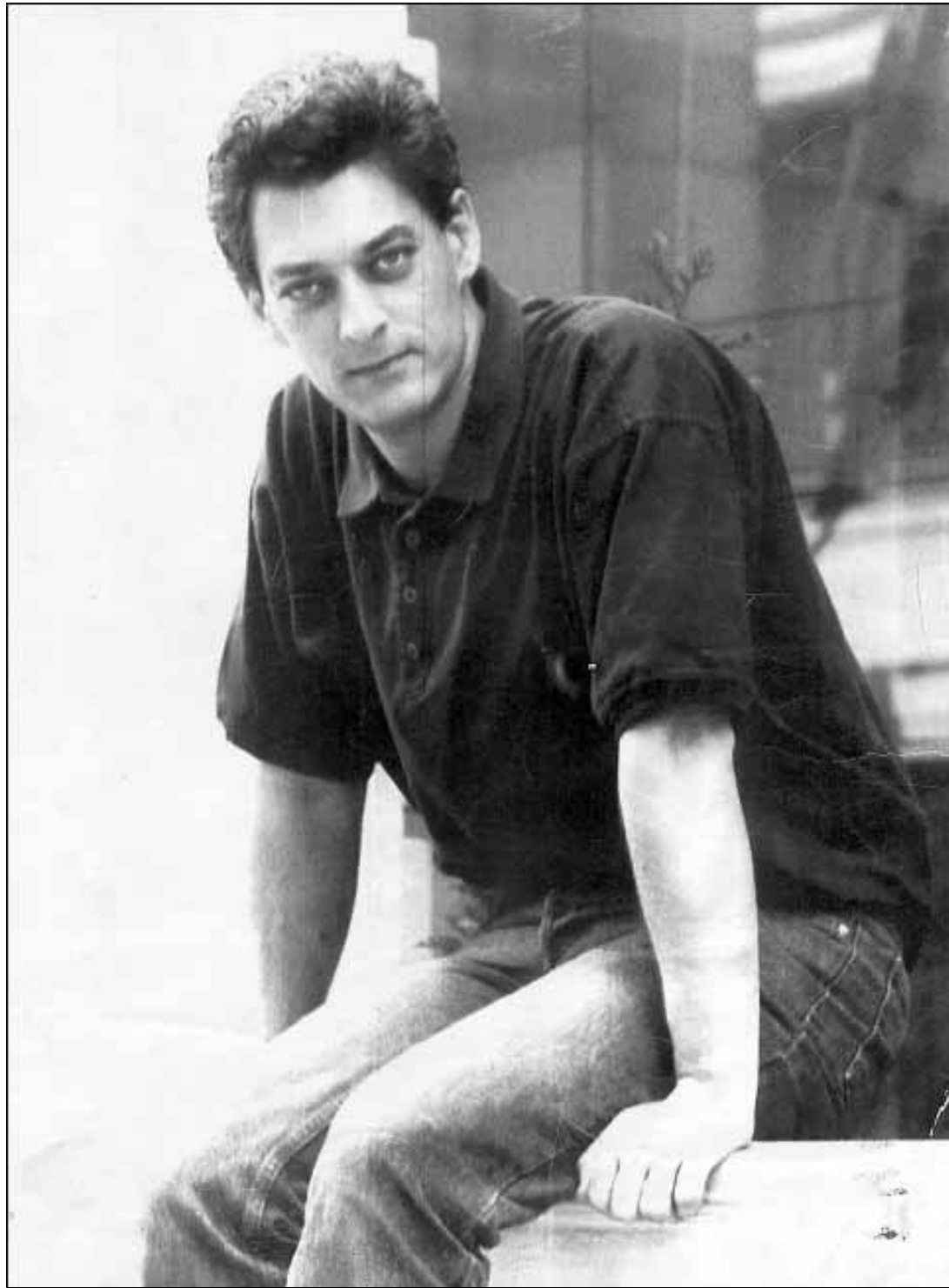
ASSAIG

Paul Auster, *Experiments amb la veritat*. Traduccions d'Hèctor Hernández i Maria Gomila. Edicions 62 i Anagrama. Barcelona, 2001.

El darrer llibre d'Auster no és una de les seves originals novel·les, tampoc un recull de narracions curtes, és un llibre de retalls; bàsicament un conjunt de reflexions sobre la gènesi de la seva pròpia narrativa, pròlegs d'algunes traduccions i un recull d'entrevistes. A més, cal afegir que el primer capítol, *El cuaderno rojo*, ja va aparèixer fa uns anys en castellà en un sol volum, en format de petit assaig. Els lectors fidels de l'autor nord-americà comencen llegint, doncs, pàgines llegides, però no és en va: *Experiments amb la veritat* és una mena de *vademècum* per entendre el cosmos austerià, i no és reiteratiu publicar un altre cop *El cuaderno rojo* perquè aquelles escasses 40 pàgines et fan retrobar per la via ràpida amb l'Auster *personatge-origen* de les seves històries.

En aquesta ocasió s'han allargat aquestes pàgines amb d'altres notes biogràfiques que es recreen en la casualitat i la coincidència com a generadores de la ficció austeriana. Paul Auster s'esforça a demostrar que la vida és plena de situacions aparentment inversemblants, a partir de les quals es poden construir històries. És així com la ficció s'acaba convertint en una poderosa eina de coneixement que ens pot portar a descobrir la veritat més amagada. A diferència de Wolfe, per exemple, que es veu a si mateix com el nou Zola de la literatura nord-americana "traslladant de manera intacta la realitat a la narrativa" –però restant en la superfície més innòcua–, Auster investiga en la màgia que també conté el dia a dia i això li permet d'arribar molt avall en la veritat dels seus personatges, individus que només a partir de situacions insòlites arriben a encarar-se amb la seva realitat.

La faceta de traductor, desconeguda per a nosaltres, ens evidencia la influència fran-

Paul Auster en una visita que va fer a Barcelona el 1990

cesa en Auster, que va viure força anys a França, on va sobreviure a base de traduccions i fent de negre literari. Durant aquell període va acumular un capital de cultura francesa i va conèixer alguns personatges decisius en la seva trajectòria literària, com és el cas de Samuel Beckett.

LLIGAMS LITERARIS

De tots els assajos val la pena d'esmentar el que va servir de pròleg a una antologia de poesia francesa, *Poesia francesa del segle XX*; una mena de classe magistral sobre el gran lligam

de la literatura francesa i la nord-americana durant tot el segle XX. Una relació que va ser especialment sòlida i visible en el París d'entreguerres, quan desenes d'escriptors nord-americans aterren a la Rive Gauche. Però el més interessant de l'anàlisi d'Auster és la seva capacitat per detectar també el perquè de les diferències entre les dues literatures: la poesia francesa, assenyala, és més antisistema rebel i crítica amb la seva pròpia cultura, amb la seva pròpia herència, que no pas l'americana. I això és així perquè, a

diferència dels nord-americans, els francesos sabien que aquesta cultura existia. Segurament aquest és un aspecte extrapolable a totes les altres cultures europees, en què el pensament crític ha estat fonamental en la seva evolució, a diferència de la cultura nord-americana, que s'ha caracteritzat per una falta de programa, fet que d'altra banda l'ha fet més lleugera i atractiva.

Les quatre entrevistes que conclouen el llibre són la seva aportació més original. Són les trobades amb Ste-

phen Rodefer, Joseph Mallia, Larry McCaffery i Sinda Gregory i Mark Irwin (aquesta darrera totalment inèdita aquí), arran de les publicacions d' *El palau de la lluna* i *La música de l'atzar*. La qualitat de les entrevistes ens ofereix en conjunt un reportatge exhaustiu: Auster fotografiat gairebé des de tots els angles.

SOBRE EL TEMA DE L'ATZAR

Per exemple al voltant del tema de l'atzar abans comentat: "Jo em considero un realista en el sentit més estricte de la paraula. L'atzar és part de la realitat, contínuament ens veiem transformats per les forces de la coincidència, el que és inesperat passa a les nostres vides amb una regularitat paralitzant". I aquests són aspectes de la vida que passen inadvertits per a la majoria d'altres narradors. "Mai he estat capaç d'escriure sobre el que sembla interessar a la major part dels novel·listes: el que podríem anomenar factor sociològic [...]. La meua literatura és més simple que tot això, és més profunda i probablement molt més ingènua". És d'aquesta manera que es veu a si mateix, més que com a novel·lista, com algú que explica històries: "Crec que les històries són l'aliment bàsic de l'ànima. No podem viure sense històries". I és curiosament la paternitat viscuda un dels principals desencadenants de la necessitat d'inventar històries: "En convertir-nos en pares ens vinculem a un món que transcendeix el nostre, al succeir de les generacions, a la inevitabilitat de la nostra pròpia mort [...]. És impossible de prendre'ns a nosaltres mateixos tan seriosament com abans. Un comença a deixar-se portar i en aquest deixar-se portar –com a mínim en el meu cas– descobreix el desig d'explicar històries".

Això també explica que Auster deixés la poesia per la prosa en un procés similar a aquell que canvia "la fotografia pel cinema": la qualitat de seqüència de la prosa "m'ofereix l'oportunitat d'ordenar conflictes i contradiccions". Una prosa que, alhora que complia aquesta funció terapèutica, esdevenia referent generacional.